

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 19 februari 1909 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående beviljande af anslag för utvidgning af inseglingstrännan till Trelleborgs hamn, dels ock en i ämnet väckt motion.

(R. A.)

I en den 29 nästlidne januari till Riksdagen aflåten proposition n:r 24 har Kungl. Maj:t under återopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att för utvidgning af inseglingstrännan till Trelleborgs hamn, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af järnvägsstyrelsen uti skrifvelse till Kungl. Maj:t af den 7 januari 1909 angifven plan, bevilja ett belopp af 130,000 kronor äfvensom bemyndiga riksgäldskontoret att redan under innevarande år tillhandahålla järnvägsstyrelsen nämnda belopp.

I anledning af denna Kungl. Maj:ts proposition har herr *J. Tynell* i en inom Andra Kammaren väckt motion (n:r 185) hemställt, att Riksdagen i och med beviljandet af 130,000 kronor eller eventuellt annat belopp för utvidgning af inseglingstrännan till Trelleborgs hamn samtidigt måtte uttala, att staten borde anses vara skyldig att på sin bekostnad låta uppföra erforderliga skyddsanläggningar utanför hamnen i Trelleborg, därest sådana efter inseglingstrännans utvidgning blefve nödvändiga för lugnet i hamnen.

Det i Kungl. Maj:ts proposition återopade statsrådsprotokollet är af följande innehåll:

»I samband med pågående underhandlingar mellan Sverige och Tyskland angående anordnande af ångfärjeförbindelse mellan Trelleborg och Sassnitz anbefalldes Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 22 oktober 1907 järnvägsstyrelsen att, efter samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, gå i författning om uppgörande af förslag och kostnadsberäkningar till hamnanordningar och färjlägen i Trelleborg äfvensom att i sammanhang därmed träffa uppgörelse med Trelleborgs stad om utförande på stadens bekostnad af vissa arbeten i hamnen och inseglingsrännan m. m.

Sedan förhandlingar ägt rum med vederbörande tyska myndigheter, utfärdade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, på framställning af järnvägsstyrelsen, förordnande för distriktschefen, majoren F. Enblom att efter undersökning å platsen uppgöra fullständig arbetsplan till de för ifrågavarande ångfärjeled afsedda hamnanordningar och färjlägen i Trelleborg jämte förslag till hamnens fördjupning samt inseglingsrännans vidgning och fördjupning i enlighet med de tekniska detaljbestämmelser, om hvilka man enats med de tyska myndigheterna. Sedan Enblom fullgjort sitt uppdrag, öfverlämnade järnvägsstyrelsen med underdånig skrifvelse den 23 januari 1908 till Eders Kungl. Maj:t de sålunda uppgjorda förslagen jämte preliminär öfverenskommelse med Trelleborgs stad om utförande på stadens bekostnad af erforderliga arbeten i hamnen och inseglingsrännan m. m.

Enligt det af Enblom upprättade förslaget till hamnanordningar m. m. skulle uppmuddring af inseglingsrännan till stadens hamn utföras till följande djup vid medelvattenstånd, nämligen 7,0 meters djup från hamngattet till 1,070 meter därifrån och vidare till 7,5 meters djup intill dess det naturliga djupet af 7,5 meter vid medelvattenstånd vidtager.

Fria bredden mellan pirhufvudena i hamngattet skulle vara 50 meter och rännans bredd vid hamngattet likaledes 50 meter, hvarefter den skulle jämnt vidgas till 60 meter på 500 meters afstånd från gattet samt vidare successivt till 100 meter vid 1,170 meter från detsamma. Därefter skulle denna bredd af 100 meter bibehållas å rännans återstående längd, till dess tillräckligt naturligt vattendjup vidtager.

Dessa arbeten skulle Trelleborgs stad enligt den träffade öfverenskommelsen låta utföra på sin bekostnad.

Sedan beslut om ångfärjeförbindelsens anordnande blifvit af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen fattade, förklarade Eders Kungl. Maj:t i nådigt bref till järnvägsstyrelsen den 13 mars 1908, bland annat, att Eders Kungl. Maj:t icke hade något att erinra mot berörda förslag till

hamnanordningar och färjlägen i Trelleborg jämte förslag till hamnens fördjupning samt inseglingstrännans vidgning och fördjupning. I sammanhang därmed anmodade Eders Kungl. Maj:t emellertid järnvägsstyrelsen att skyndsamt från preussiska järnvägsförvaltningen inhämta upplysning, huruvida från preussiska regeringens sida något funnes att erinra mot hufvudgrunderna i nyssnämnda förslag. Tillika bemyndigade Eders Kungl. Maj:t järnvägsstyrelsen att träffa definitivt aftal med Trelleborgs stad om dess åtaganden beträffande hamnanordningar.

Uti underdånig skrifvelse den 11 augusti 1908 anmälde därefter järnvägsstyrelsen, att vederbörande preussiska järnvägsdirektion förklarar sig godkänna omförmälda förslag till hamnanordningar och färjlägen i Trelleborg jämte förslag till hamnens fördjupning samt inseglingstrännans utvidgning och fördjupning. Emellertid hade, enligt hvad järnvägsstyrelsen därjämte meddelade, järnvägsdirektionen framhållit önskvärdheten af utvidgning utaf inseglingstrännans bredd närmast hamnen från 60 till 100 meter.

Nu har järnvägsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 7 januari 1909 återupptagit frågan om utvidgning af inseglingstrännan.

Styrelsen meddelar till en början, att det hittillsvarande inloppet till Trelleborgs hamn har 36 meters bredd, hvarefter inseglingstrännan från nämnda bredd vidgar sig utåt hafvet till 100 meters bredd vid 1,170 meter från hamnmyningen.

Efter att hafva omnämnt de mått på inseglingstrännan, som upptagits i det af Enblom upprättade, vid preliminär öfverenskommelse med de tyska myndigheterna godkända förslaget, anför järnvägsstyrelsen vidare, att tid efter annan, sedan beslut fattats om färjeledens inrättande, farhågor uttalats, särskildt från flera sjökapteners sida, att denna bredd å hamnöppningen och inseglingstrännan vore för liten, samt att Trelleborgs hamnstyrelse därför föreslagit, att hamnöppningen skulle vidgas till 60 meter, hvilket af järnvägsstyrelsen godkänts. Ytterligare vidgning af hamnöppningen anses, säger styrelsen, vara farlig för lugnet i hamnen, för så vidt man ej samtidigt genom nya, längre ut belägna vågbrytare skyddar öppningen mot allt för svår sjögång. Den föreslagna bredden af 60 meter godkändes äfven uti skrifvelse af den 10 juli 1908 från järnvägsdirektionen i Stettin, ehuru denna bredd ansågs såsom den minsta, som lämpligen kunde tillgodose behofvet.

Anspråken på stor bredd hos inseglingstrännan hafva emellertid, enligt hvad järnvägsstyrelsen vidare meddelar, under frågans behandling ökats. Äfven uti järnvägsdirektionens i Stettin nyssberörda skrifvelse framställdes

en önskan om rännans vidgning till 80 à 100 meter, och gjordes en ytterligare framställning härom på ett med tyska delegerade hållet sammanträde i Malmö den 26 november 1908. Vid detta sammanträde öfverenskoms, under förutsättning att erforderliga medel komme att ställas till förfogande, att inseglingsrännan skulle uppmuddras till en bredd af 80 meter, på sätt angifves å en järnvägsstyrelsens skrivelse bifogad, af majoren Enblom den 10 december 1908 upprättad ritning.

Järnvägsstyrelsen finner dessa framställningar beaktansvärda särskildt med hänsyn till att de ångfärjor, som skola uppehålla förbindelsen Trelleborg—Sassnitz, blifva mycket höga öfver vattnet och därigenom utsatta för afdrift på grund af stort vindfång, hvarjämte stark strömsättning råder utantför Trelleborg.

Kostnaderna för sålunda erforderlig utvidgning af inseglingsrännan jämte tillhörande anordningar invid inloppet hafva af järnvägsstyrelsen efter infordrande af anbud från den entreprenör, som för Trelleborgs stads räkning utför staden åliggande muddringsarbeten, beräknats uppgå till 130,000 kronor.

Häruti ingår, enligt hvad järnvägsstyrelsen upplyser, sjelfva muddringsarbetet med ett belopp af 100,000 kronor samt kostnaden för förstärkning i samband härmed af pirhufvudena med 7,000 kronor, hvarjämte för muddrets uppläggande invid järnvägens redan utfyllda område betingas en kostnad af 23,000 kronor. Järnvägsstyrelsen påpekar, att för detta senare belopp emellertid erhålles ett utfyllt område af omkring 15,000 kvadratmeter, hvilket torde framdeles blifva väl erforderligt för spår till uppställning af godsvagnar, ett utrymme som vid behof svårigen kan anskaffas på annat sätt än genom dylik fyllning.

Utförandet af ifrågavarande muddringsarbete anser järnvägsstyrelsen böra anförtros åt förenämnda entreprenör. Denne har nämligen erbjudit sig att utföra arbetet till ett pris för kubikmeter, hvilket är 15 öre billigare än det pris, som han lagt till grund vid beräkning af entreprenaden för Trelleborgs stad. Då han därjämte redan har de erforderliga mudderverken och transportmedlen på platsen, anser järnvägsstyrelsen, att man icke kan förvänta sig lägre anbud genom allmän täflan. Det skulle för öfrigt knappast vara möjligt att anlita annan entreprenör att samtidigt med stadens utföra muddringsarbete i inseglingsrännan.

Under framhållande att det svårigen torde kunna påfordras, att Trelleborgs stad utöfver redan åtagna förpliktelser äfven skall utföra här ifrågavarande arbete, och att det måste anses synnerligen nödvändigt, att detta arbete utföres i samband med öfriga anordningar för

ångfärjetrafiken, hemställer styrelsen, att för utförandet däraf må ställas till styrelsens förfogande ett belopp af 130,000 kronor, samt att styrelsen bemyndigas att omedelbart gå i författning om arbetets påbörjande enligt företedd plan.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som enligt nådigt uppdrag å statens vägnar utöfvar kontroll öfver att arbetena för hamnanordningarna i Trelleborg och hamnens fördjupning samt inseglingstrännans vidgning och fördjupning blifva af staden Trelleborg i enlighet med det godkända förslaget äfvensom den mellan järnvägsstyrelsen och staden träffade öfverenskommelsen på fullt ändamålsenligt sätt bedrifna, har, på grund af nådig remiss, den 22 januari 1909 afgifvit utlåtande i ärendet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som utan anmärkning granskat det af majoren Enblom uppgjorda, nu föreliggande förslaget om inseglingstrännans vidgning från 50 till 80 meter, har öfver detsamma infortrat lotsstyrelsens yttrande.

I detta yttrande uttalar lotsstyrelsen såsom sin åsikt, att utvidgningen af hamnöppningen till 60 meter och af rännan närmast utanför hamnen, på en längd af omkring 800 meter, till högst 80 meter visserligen ej är påkallad af något behof från allmänna sjöfartens sida, men att med hänsyn till den plats, som gifvits ångfärjelägena, och den betydliga gir, som ångfärjorna vid inlöpandet i hamnen därför måste taga, utvidgningen ej synes kunna undvikas, ehuru lugnet i hamnen vid friska vindar ifrån sydkanten därigenom säkerligen kommer att lida.

För egen del har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beträffande den redan verkställda ökningen af hamnöppningens bredd till 60 meter anført, att den, enligt styrelsens förmenande, är den högsta, som lämpligen kan medgifvas utan att äfventyra lugnet i hamnbassängen vid pålandsstormar, därest icke särskilda anordningar med utanför hamnöppningen belägna och densamma skyddande vågbrytare skulle behöfva vidtagas.

En naturlig följd af hamnöppningens ökade bredd blifver, säger styrelsen vidare, att inseglingstrännan närmast hamnen *måste* utvidgas till minst samma bredd eller 60 meter. Genom att, på sätt nu ifrågasatts, öka rännans bredd härstädes ända till 80 meter vinnes emellertid, påpekar styrelsen, den för en säker och obehindrad gång genom hamnöppningen med äfven så stora fartyg som de här afsedda ångfärjorna betydelsefulla fördelen, att dessa sistnämnda utanför hamngattet erhålla ett friare manövreringsutrymme, där de särskildt vid stark strömsättning utanför hamnen lättare kunna intaga den för hamnöppningens passerande rätta riktningen.

Med hänsyn till den ökade säkerhet, som genom rännans vidgande skulle vinnas för den viktiga och i alla väder fortgående ångfärjetrafiken, anser sig väg- och vattenbyggnadsstyrelsen böra förorda anvisande af de för inseglingssärens utvidgning på nu föreslaget sätt erforderliga medel, 100,000 kronor, jämte för i samband därmed stående andra arbeten, 30,000 kronor.

Med hänsyn till det pris, hvarför den entreprenör, som för staden Trelleborgs räkning utför staden åliggande muddringsarbeten, erbjudit sig att utföra nu ifrågasatt arbeten och då det för öfrigt knappast vore möjligt att anlita annan entreprenör att samtidigt med staden utföra muddringsarbete i inseglingssären, anser styrelsen äfven nu ifrågasatt arbete lämpligast böra utföras genom sagda entreprenör.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser vidare det endast vara med rätt och billighet förenligt, att staten ensam vidkännes kostnaden för de nu ifrågasatta ytterligare arbetena, i all synnerhet som inloppets vidgande till nu föreslagna dimensioner, såsom betingadt hufvudsakligen med hänsyn till ångfärjetrafikens tryggande, torde få anses vara utslutande ett statsintresse.»

För egen del har föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet yttrat:

»Såsom af den nu lämnade redogörelsen framgår, har det år 1907 upprättade förslaget beträffande Trelleborgs hamn jämte inseglingssären till densamma tillkommit efter samråd med tyska myndigheter.

Emellertid har sedermera vederbörande tyska järnvägsförvaltning vid upprepade tillfällen gjort framställning i syfte att erhålla sådan ändring af detta förslag, att inseglingssären skulle utvidgas. I själfva hamngattet ifrågasättes ej större bredd än den redan beslutade, 60 meter, då därigenom lugnet i hamnen skulle äfventyras. Däremot skulle bredden på inseglingssären på en längd af omkring 800 meter utvidgas till 80 meter. Behovet af en sådan utvidgning lär också genom hvad i detta ärende upplysts få anses ådagalagd.

Under sådana förhållanden och då den mindre bredden på inseglingssären väl torde till följd af däraf föranledd försvårad navigering kunna medföra ödesdigra följder, anser jag mig böra biträda järnvägsstyrelsens förslag om vidtagande af åtgärder för inseglingssärens utvidgning.

Den af järnvägsstyrelsen beräknade kostnaden för arbetet, 130,000 kronor, lär icke vara för hög. Priset för kubikmeter för muddringsarbetet är, enligt hvad järnvägsstyrelsen meddelat, till och med lägre än det pris, som betingats för motsvarande arbete för Trelleborgs stads

räkning. Äfven torde böra beaktas, att genom muddrets uppläggande erhålles ett icke obetydligt område för uppställande af järnvägsvagnar.

Då det icke skäligen kan ifrågasättas att Trelleborgs stad, som för hamnen och inseglingrännan redan åtagit sig arbeten för en beräknad kostnad af 829,000 kronor, skall göra vidare uppoffringar i detta hänseende, samt af Riksdagen redan beviljade anslag för anordnande af ångfärjeförbindelsen mellan Sverige och Tyskland icke torde förslå till nu ifrågavarande arbetes utförande, tillåter jag mig hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes af Riksdagen äska det för ändamålet erforderliga beloppet.

Enär öfriga medel för åstadkommande af ångfärjeförbindelsen anvisats att utgå från riksgäldskontoret, synes tillgång till det nu behöfliga anslaget också lämpligen böra beredas af lånemedel.»

Beträffande de skäl, som anförts för det af herr Tynell väckta förslaget, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Utskottet kan icke underlåta att uttala sitt beklagande af att de för åstadkommande af ångfärjeförbindelse mellan Sverige och Tyskland nästlidet år af Kungl. Maj:t föreslagna anordningarna, till hvilkas utförande Riksdagen beviljade medel, redan nu visat sig vara i vissa afseenden otillfredsställande och att i följd däraf ytterligare anslag fordras för genomförande af detta redan förut mycket kostsamma företag. Då emellertid den nu framlagda utredningen gifver vid handen, att en utvidgning af inseglingrännan till Trelleborgs hamn, på sätt med Kungl. Maj:ts förevarande framställning afses, icke utan olägenhet kan undvikas, anser sig utskottet böra tillstyrka beviljandet af det härför äskade beloppet.

Däremot kan utskottet ingalunda finna det vara af omständigheterna påkalladt, att staten, såsom i herr Tynells motion föreslagits, skulle påtaga sig någon eventuell skyldighet att bekosta skyddsinrättningar utanför nämnda hamn.

I enlighet med det anförda får utskottet hemställa

a) att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må för utvidgning af inseglingrännan till Trelleborgs hamn, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af järnvägsstyrelsen uti skrifvelse

till Kungl. Maj:t af den 7 januari 1909 angifven plan, bevilja ett belopp af 130,000 kronor äfvensom bemyndiga riksgäldskontoret att redan under innevarande år tillhandahålla järnvägsstyrelsen nämnda belopp; och
b) att herr Tynells i ämnet väckta motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 februari 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
